

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
 Vidéken: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő és lapkiadótulajdonos:

LÁSZLÓ JOZSEF.

Egyesszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 273

TOLLHEGYEN.

— nov. 2.

(Mehalt egy főherceg.) Mehalt egy főherceg, az uralkodóház tagja. Ószinte részvétellel veszünk részt a dinasztia, az udvar gyászában, mint egyének és még inkább sajnáljuk, hogy ez a gyász nem lehet egyúttal a nemzet minden rétegét hatalmasan átható gyászos érzéssé. Más országban nem a dinasztia egyik tagjának, de egyszerű tábornoknak halála is erős hullámokat ver fel a szivekben. Mert ezen országok népei haláson emlékeznek ilyenkor — az elhunyt királyi hercegnek hogyha nem kimagasló érdemeire, de legalább a nemzettel való együttérzésére, a nemzetre nézve rokonszenves tulajdonságaira, a tábornoknak pedig egy-egy oly győzelmes harcára, a melyek a nemzet diadalmát gyarapították, vagy a nemzeti eszmét, nemzeti érdekeket valamelyikét segítették előbbre. Nálunk? Erzsébet királynő védasszonya volt Magyarországnak, Rudolf trónörökös, a mint velünk megismerkedett, barátunkká vált. József főherceg és családja teljesen magyarokká váltak. A diadalm emlékü királynő és fiának, továbbá József és László főhercegeknek halálát Magyarországnak csakugyan nemzeti gyász követte. De mit tudunk mi a dinasztia többi tagjairól, mit tudnak felőlünk még akkor is, ha rendeltetésük lesz egykor Szent István koronájának viselése is. Elzárkóznak előlünk, nem látjuk őket, jó vagy rosszhiszemű híradások tükréből alkotunk rólunk véleményt. Hát a diadalm k. und. k. armádia tollbokrétásai? Oly harcokban tör-

hattek ki, melyekhez e nemzetnek semmi köze nem volt, vagy háboruban és békében a magyar szabadság elnyomásában tettek ki magokért. Ezért nem csoda, ha ily haláleseteket gyakorta csak regisztrálunk, de könnyeket feleltük nem ontunk. Valamint innen van, hogy kegyeletlen gyászunk a múltba tekint, koszorúinkat, gyászunkat a Thökölyek, Rákóczyak, Kossuthok, valamint a magyar szabadság oly sok diadalm vértanujának és bujdosójának és hadseregének sirja, vagy vesztőhelye számára tartjuk fenn.

(Pietrich Budapesten) Pietrich: Miért olyan sápadt, adjutáns? Mitől fél?
 Az adjutáns: Jelentés érkezett, hogy tegnapelőtt erre jártak a kurucok.

(Mese) Wekerlénnek bukni kell, mert ellene van a hadsereg létszám-emelésének... Kossuth lenne az új miniszterelnök, aki — a függetlenségi párt támogatása mellett — bele menne a létszámemelésbe, alkotmánybiztosítók és az önálló magyar hadsereg nélkül... Így írják a lapok. Micsoda csuf mese ez... Kossuth Lajos fiáról!

A magyar irodalom.

— 1867-től maig. —

(A régi „Budapesti Szemle“)

— Irta: Gáspár Imre. —

— nov. 2.

Ugyan lapozzanak olvasóink az Arany János folyóirataiban, akár a „Koszoru“-ban, akár a „Szépirodalmi

Figyelő“-ben. Nem azért állottak ezek elérhetetlen magasságban mai folyóirataink fölött, mert vezéreküket Arany János, Madách Imre, Gyulai Pál, Salamon Ferenc, novelláit Jókai Mór, verseit Tompa Mihály, műfordításait Szász Károly írták. Azt hisszük, ha olyan közönség lenne, mint a hatvanas évek közönsége, kisebb nevű szerkesztő, kisebb nevű munkatársakkal is tudna épp oly folyóiratot összeállítani. Tehetségek mindig akadnak, csak azt kétsélem, hogy olyan, az erkölcsi és esztétikai elvek, semmi külföldiességre nem hajló nemzetiség, oly puritán tisztasággal föllépő, azt oly szigorú következetességgel keresztül vivő lap ma oly szépen fölvirágozhatnék, mint az Arany János lapjaiban találjuk. Az elvek magasztossága áthatotta, fölemelte a kisebb tehetségeket is. Major Béla nevére alig emlékszik a mai nemzedék, de azért novellairodalmunk egyik legbájosabb terméke a „Változott elvek“, mely novellája a „Koszoru“-ban jelent meg. Fiatal írók, olyanok is, kik később, a magyar irodalmi erkölcs paradicsom korszakának letűntével, a frivolitás zászlóvivőivé szegődtek, bizonyos jólelkű naivitással versenyeztek; ki közül p. o. a lapban kedves novellát „Koszoru“ cím alatt? A „Koszoru“ ilyen versenyében résztvevett és akkor még Tótvölgyi Titusz is egyszerű, de cens és tisztos elbeszélő. Ezt akkor követelte, később akceptálta a közön-

Virrad.

A „Szabadságnak“ írta: Pakots József.

Virrad... Nem látjátok ti emberek?
 Már messze, távol virrad valahol,
 Véres az ég és riadtan mered.
 A nap tűzébe az éji bagoly.

Közélg a virradat.
 Nem látjátok az óriás hadat,
 Melynek sorába észrevételül
 Az emberiség milliója gyűl?

Nem látjátok, hogy virrad már a hajnal
 S világot gyújtó véres diadallal,
 A vénhedt földnek homlokára lép
 A nép!

A messzeségen át
 Nem halljátok e léptei zaját?
 Mint mikor százezernyi rög
 A bércoromról ledübörög...

Az lesz a nap,
 A szolganép, ha börtönére csap
 És az új korszak hajnalfényinél
 A szent szabadság nevében itél.

Az lesz a nap, mikor a pillanat
 Vajudó századokon áthalad...
 Minden új képet ölt,
 Föltámad újra s szabad lesz a föld
 Utját nem állja semmi égi kör
 S a végtelenbe tör...

Az lesz a hajnal,
 Mikor a föld robogó diadallal
 Büszkén, szabadon
 Szárnyal végig az égboltozaton.

S a nap helyett
 Ragyogni kezd a mindenség felett...
 Virrad... Nem látjátok, ti emberek?
 Ébredjete!

ANARCHISTÁK.

— Irta: Szebenyei József. —

Az öreg pombai János viskójában nagy az öröm. Soha ilyen boldogság nem lakozott. Megjött a Feri, az ő fiuk, a régen elpártolt Feri. Tíz évig nem látták. Künn járt messze idegen országokban. Most hazajött. Magas szikár, tüzes természetű legény lett belőle. Az arca halovány, okos arca beszéde csöndes, szomorú. A két öreg, ráncos képű, görnyedt hátú, föld szegű paraszt pár. Ahogy

beállított uras, de kopottas ruhában, alig hitték a szemüknek, mikor az mondta:
 — Én vagyok a Feri, a fiuk. Hát nem ismernek rám?

A kiejtése idegszerű volt, a mosolygása örömtelen és ahogy ott állt az alacsony, füstete konyha ajtóban, az öregek csak nézték, bambán, hitetlenül, majd egymásra néztek és nem mertek közelebb menni hozzá.
 Hát ez az ur a Feri? Az én Feri fiam?
 Mindjárt srva is fakadt az öreg asszony ahogy eléje vánszorgott, az öreg Dombai pedig köszörelgette a torkát. Valami nagyon fojtogatta.

Leültették az egyetlen székre, elvették a kis táskáját, az asszony a szemeit törölgetve szaladt a szomszédba elmesélni a nagy újságot, no meg hogy egy kis harapni valót kérjen Erzsók asszonytól. Az újság nélkül aligha kapott volna, nagyon kimerült a hittele Erzsók asszonynál. De így adott neki egy kis mogmaradt képosztát meg szalonát bele.

— Kenyérkém van otthon. Isten fizesse meg. Azzal szaladt is haza, hogy megmelegítsa az ételt. Egy pislogó méceses mellett ült az apa meg a fiu. Beszélgettek.

— Hát bizony fiam nekünk keserű sorunk van. A Jani meghalt a katonaságnál. Most három éve én nem tudok már dolgozni. Keveset ér a munkám. Részket a kezem. Három hétig vágok egy öl fát, pedig az anyád

ség, aztán elhanyagolta, végül megvetette és kinevelte. Így válhatott a magyar közönség keresett olvasmányává például a kozmopolita, a frivol, az affektált „Hét“ és az erkölcstelen-ségben tobzódó, szerencsére megszűnt Bródy-féle „Jövendő“. Mindkettőnek szerkesztője mintha csak azért szerkesztene lapot, azért írna balladákat, hogy Arany János lapját és korát annál inkább vissza kívántassa velünk. Erről azonban később fogunk kissé bővebben szólni.

Az 1840. év európaerei, doktrinérijei által megállapított s a Heckenaszt jóvoltából fentartott „Budapesti Szemle“-ről jól tudjuk, hogy 1858-tól 1863-ig Csengeri Antal szerkesztette, aztán egy mecénás főúr, báró Sina Rimón bőkezűségéből föltámadott s 1865-től 1866-ig, 1867-től élt és munkálkodott; Csengeri Antal és Lónyai Menyhért szerkesztették. Oly magas színvonalon állott, hogy nincsen olyan „Revue des deux Mondes“, amely a magyar szellemi világ legnagyobbjainak e közlönyével vetekedhessen. Magas színvonalu tanulmányok, mély stílus eszmék és bírálatok, ritka, de mindig fényes szépirodalmi rész, az Akadémia és Kisfaludy-társaság ülésének állandó szemléje, a külföldi szellemi mozgalmak párhuzamos visszatükrözése, stb. szolgáltatták a tartalmát. A közönség nem tarthatta volna el ezt a kolosszális szellemi tökélet éró vállalatot, de a közönség kis köre olvasta, szerette, büszke volt reá. Vétek volt 1873-ig szüneteltetni, amikor az Akadémia pártfogása támasztotta föl hamvaiból. Az első évtizedben megközelítette a megelőző korszak magas nivóját, bár két-két hónapos megjelenése nehézkessé tette, de meg mindjárt az első szám ballatlan botránnyal bukkant föl.

Ez a bemutató-kötet nem, — a mi nem

is segít hozzá. Vén vagyok. Az Isten majd csak elvesz már beánunket. Hetven év nagy idő.

Az Isten?

— Az, az Isten. Hát neked hogy ment dolgod? Asszony van-e már? Sohse gondoltál ránk, soha, soha. Nem panaszképpen mondom. Isten mentis! Csak szeretőnk volna tudni, hogy élsz olyan messze földön.

Az asszony egy vastag, zöld leveses táblában az asztalra tette a vacsorát.

Erzsóék asszony adta. Nagyon jó káposzta. Nem várunk egy ilyen kedves vendéget.

— Ki adta? Erzsóék asszony? Hát kérte? Igen? No jó. Hát maguk vacsoráztak már?

— Kenyérkértünk az előbb.

Az öreg Dombay mesélt tovább. Egy törődött, földhöz ragadt vén paraszt ember minden buját baját. Volt egy malackájuk, megdöglött, aratásban nem volt, mert nem kellett egy banda gazdájának sem, meg markot verni sem. Csősznak kínálkozott de még oda is öreg. Rosszak már a szemei, a seregélyt se látja meg. Itt ott egy kis nap-szám kell Negyven krajeár néha. Krumpl volt a kertben pár zsákkal. Kettecskén kapálták, mióta a Jani meghalt. Meglőtték véletlenül. Ő volt, aki lapáttal mutatta hova lőttek a tiszturak. Egyszer olyankor mutatott, mikor nem kellett volna. Hát fejbe kapott egy golyót. Irtak, hogy menjek a temetésre. Nem volt pénzünk Bácsig simenni. Eltemették nélkülünk.

Az ajtóban egy postás sapkát hordó legény állott. Sürgőyi hozott. Dombay feltépte a pecsétet. Az öreg kérdő szemmel nézett rá.

illeti. — valami kiváló eredeti író novellájával ékeskedett, pedig rendelkezésére állott Gyulai Pálnak Jókai Mór, Abonyi Lajos, vagy hiszen saját maga is alkothatott volna valami szépen megstilizált novellát. Nem, nekik extra valami kellett.

Nagy Péter kolozsvári unitárius lelkész ur például mindjárt kéznél volt. A főtisztelendő püspökúr azonnal küldött egy „Belényesi Gábor órája“ című novellát. Szenzációs novella volt, a nagy írói raffinement-al, érdekesen, szellemesen, magvasan megírott elbeszélés szerzőjét csak úgy keresték, kutatták, mint később az Arany László „Déliárbok hőse“-t.

Ki is sütötték hamarosan, hogy a novelláska valamely angol folyóiratban volt először eredeti közlemény, csak azt nem tudjuk, hogy a szerzőn, vagy a szerkesztő uron mult e, hogy ezt a jelentéktelen kicsiséget elfeledték a novella alá jegyezni? Pedig Gyulai Pál a dolog kimagyarázására „nyilaskozat“-ot adott ki, de még homályosabbá tette az ügyet.

Még az is nagyon, de nagyon furcsa volt, hogy a magyar revue szerkesztője nem tartotta szemmel a külföld hasonló irányu folyóiratait! Node sebaj; jótette szálat, hogy ma a hazai mozgalmat sem tartja szemmel, vagy ha igen, úgy az u. n. „debreceni“, vagyis ha akarom látó, hanem akarom, nem látó szemmel nézi. A „Budapesti Szemle“ a hetvenes években nagyszabású bírálatokat közölt; ezek valódi irodalmi események voltak s ísület lehettek, egészes hullámzást hoztak a magyar irodalmi életbe. Mivé lett a mai „Budapesti Szemle“ minden aktualitást nélkülöző nagypártolitikai szolgáló értekezéseivel, bírátaival, melyek közönséges lerántások, vagy magasztalások, anélkül, hogy a rendszeres ellenőrzői lennének irodalmunknak, vagy legelőbb egy-két esztendőben emelkednének föl a régi, mesteri kézzel írott bírálatok színvonaláig, házi regényírójával, az érdekes mesésövésre törekvő, de elavult stílusú, még mindig Sue Jenő után lépdelő Pálffy Alberttel, a kedves dalocska után ma már kántori nivóra súlydelt Vargha Gyulával, vagy a közönséges vers mérnök (a la posztómérnök) Góbi Imrével, arról jobb nem beszélni. Vagy írunk e valahol magyartalanul, használnak-e több germanizmust, buránzik valahol több gize-gaza a zsidó-zsurnaliszták specialis magyar nyelvének, mint a Gyulai Pál váilalataiban, legyen az akár

— a „Budapesti Szemle“ — akár az „Olesó könyvtár“? Itt megy az egész botránnyig, pedig Gyulai Pál szidja, támadja leginkább ez ilyenben vétkes írókat, még az pedig remekszámba menő magyar stílust produkált.

(Folytatjuk)

Politikai hírek.

— **A hadügyminiszter nem megy Budapestre.** Schönaich hadügyminiszternek ma kellett volna Budapestre utaznia, azonban Ottó főherceg halála miatt utazását elhalasztotta.

— **A kiegyezés tárgyalása.** A kiegyezés tárgyalására kiküldött osztrák szakreferensek ma reggel utaztak Budapestre, ahol megkezdik kiegyezés tárgyalását, mely két napig fog tartani.

— **Osztrák miniszter Budapesten.** Latscher új Landuehr miniszter ma reggel Budapestre érkezett és a déli órákban felkereste Wekerle miniszterelnököt, akivel hosszabb ideig tanácskozott. — Latscher még ma visszautazik Bécsbe.

Politikai helyzet.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, nov. 2.

Schönaich közös hadügyminiszter — mint értesülünk — szombaton reggel a rendszeres szemlévonalattal Budapestre érkezik, hogy a magyar kormány tagjaival érintkezésbe lépjen, illetve bemutatkozzék. Bécsből, beavatott forrásból jelentik nekünk, hogy a hadügyminiszter mostani bemutatkozása alkalmával szóba fognak kerülni az összes aktuális katonai kérdések. Bécsi forrás szerint Schönaich hadügyminiszter közölni fogja a magyar kormányfővel, hogy már megkezdte a szabadelvű párt kilences bizottsági katonai programjának végrehajtását. Hogy az ujonclétszámemelésének kérdése most aktuális lesz-e vagy sem, azt a bécsi forrás nem érinti; de mindenesetre érdekes, hogy a függetlenségi párt hivatalos lapja, a „Budapest“ ma reggeli számában azt írja, hogy a kormány nem akarja az ujonclétszámemelést. Ebben a kérdésben, ép úgy, mint bármely más kérdésben, a kormány tagjai között a legteljesebb szolidaritás áll fenn. És ha mint elodázhatlan szükség, fel is merülne az ujonclétszámemelés kérdése, akkor egészen bizonyos, hogy ennek nagyon drága lesz az ára.

Mint értesülünk Schönaich hadügyminiszterrel együtt Budapestre érkezik az osztrák honvédelmi miniszter is, hogy magyar kollégáinak bemutatkozzék.

(Gróf Zichy Jenő mentelmi ügye.)

A képviselőház mentelmi bizottsága szombat délutáni ülésén rendkívül érdekes mentelmi ügyet fog tárgyalni. Ennek az ülésnek a napirendjére van kitűzve Ugron Gábor mentelmi bejelentése Zichy Jenő grófnak egy szanatoriumban való erőszakos elhelyezése dolgában.

(A kuriai bíráskodás.)

Az igazságügyminiszteriumban már napok óta szűkebb körű anket folyik a kuriai bíráskodásról szóló törvényjavaslatról. Az anketén csak 14-en vesznek részt, kuriai bírák és ügyvédek s a képviselőház részéről

— Mi van benne, meghalt valaki.

— Dehogyan halt.

— Az van benne, hogy a papírjaimat a lengyel határon adja át Polinievszky.

— Ki az a Polinievszky?

— Egy testvérem.

Az öreg asszony megvetette az ágyat, az egyszóval a viskóban.

— Ha le akarsz feküdni, kész az ágy.

A fiatal Dombay szó nélkül felkelt, bement a szobába és lefeküdt. Odavette a kis kékításkáját, kivett belőle egy nagy lepecsételt papíreszmét és a feje alá tette. Félmillió rubel volt benne. Pittsburgi titkos szervezet birta rá, hogy vigye Moszkvába és adja oda Loricovnak, a forradalmárok pénztárnokának. — A felfelé fordult és aludni akart. De álom nem jött a szeméire.

— Ott van a feje alatt a kincs ötszáz darab ezres. Ha kivenné, fel se tűnnék senkinek. Kezével végig simította a homlokát, mintha el akarná üzni zavaros gondolatait. Majd eszébe jutott a küldetése. Holnap már menni kell tovább. Testvérei várják. Kell nekik a pénz. Egyszerre hangokat hall a konyha felől. Az öreg asszony beszélt oda kint:

Istenem, Istenem mi lesz holnap, nincs mit ennünk, szörnyű ez a nyomorúság.

Dombay megragadta a kékításkát. Csak ki kell nyulni és vége minden nyomornak, minden szenvedésnek. A forradalmárok pénzét senki nem meri tőle számon kérni. Bátoran eliskaszthatná.

Dombay másnap elvitte a pénzt rendelkezésére.

Szász Zsonbor, aki az igazságügyi bizottságban valószínűleg előadója lesz a törvényjavaslatnak. Az ankét a javaslatot letárgyalta, ez a jövő héten egy szélesebb körű ankét elé kerül s november utolsó hetében Polónyi igazságügyminiszter a képviselőházban be-terjeszti a törvényjavaslatot.

(Schönaich Budapesten.)

Bécs, nov. 2. Schönaich hadügyminiszter tegnap este a Freudenblatt jelentése szerint Budapestre utazott, hogy a magyar kormány tagjainál látogatást tegyen.

Jekelfalussy az ujonc létszám felemeléről.

Budapesti tudósítónk táviratozza, hogy ma egy újságíró megkérdezte Jekelfalussy honvédelmi minisztert, van e kilátás arra miszerint a közös hadügyminiszter az ujonclétszám felemelését fogja kérni a közeljövőben? és melyek azok a feltételek, amelyeket a miniszterelnök a legutóbbi nyilatkozatában említett? Erre a miniszter kijelentette, hogy Wekerle szavait félreértették. — Ugyanis nem mondotta, hogy a közös hadügyminiszter milyen feltételek mellett kérheti az ujonclétszám felemelését, mert a kormány, mely semmiféle nemzeti engedményre nem számíthat, még maga sem ismeri azokat a feltételeket. Tény az, hogy a létszám emelésre szükség van, mert a katonaság kevés. Azt, hogy a közös miniszter a mostani kormánytól kéri-e a létszám emelését — nem tudja — de valószínű.

Végül Jekelfalussy kijelentette, miszerint a kormány az ujonclétszám emelésére kötelezettséget nem vállalt.

Ottó főherceg halála.

Budapest, nov. 2.

A hivatalos lap mai száma Ottó királyi herceg haláláról a következő gyászjelentést hozza:

Ottó főherceg ur 6 es. és kir. fensége tegnap, folyó hó 1-én este 6 órakor csendesen elhunyt az Urban.

Hosszabb szenvedés után, férfikorának delán szólította tegnap magához az Ur Ottó főherceg 6 es. és kir. fenségét és borított ezzel mély gyászt felséges királyunkra és az egész uralkodóházra.

A kór csirája után régóta pusztított szervezetén, amely sokáig küzdött, míg végre tegnap szinte váratlanul összeomlott az egyenlőtlen hars sulya alatt.

A csapás, amely elsősorban saját fenséges családját érte, annál féjdalmasabb, minél távolabb állott a fenséges halott attól a korté, amelyet a természet törvényei szabnak az emberi lét véghatáránál.

Maga a kór, amely ily időelötti gyászos elmúláshoz vezetett, már évek előtt megbénította azt a férfias tetterőt, a melyet a fenséges elhunyt a katonai pályán kifejtett és amelynek folyamán hosszabb időt töltött hazánk földjén is, számtalanszor adva bizonyosságát a magyar nemzet iránt érzett vonzalmának és nagyrabecsülésének.

Kétségkívül mélyen rendítette meg e gyászeset felséges királyunkat is, aki unokaöccsét ily ifjan kell, hogy kidőlni lássa abból a sorból, amelynek élén ő maga, egy hosszú emberöltőn át, mindmáig a legteljesebb buzgóssággal és odaadással fáradozott és munkálkodott.

Es mert királyának és az uralkodó-családnak bánata őszinte szomorúsága az egész magyar nemzetnek, részt kér ez a gyászból ezuttal is és mély megilletődéssel tekint a még ifjú főherceg komor ravatalára.

Az Ur akarata azonban mindennekeftélvélő; szándéka kifürkészhetetlen; határozata megváltozhatatlan. Keresztényi megadással kell tehát megnyugodnunk szent végzésében és míg örök üdvösséget könyörgünk az elhunyt lelkére, buzgón fohászodunk az Egek Urához, hogy megnyugvást és vigasztalódást nyújtson felséges királyunknak és az egész fenséges uralkodóházak, mindenekelőtt pedig adjon lelki erőt a legközvetlenebbül érintett fenséges családtagoknak a nagy csapás elviselésére.

*

Az uralkodóháznak halottja van. Meghalt egyik legnépszerűbb hercege: Ottó kir. herceg. Minket magyarokat különösen szeretett a megboldogult. Életének nagyrészt köztünk töltötte. Amerre megfordult, szimpátiát kellett maga iránt. Igazi nagy ur volt. Bőkezű és pazarió. Egyéniségének sok kedves vonásáról nem egy józú történet őrizi emlékét. A Habsburgok azon kevesei közül való volt, kik szívesebben áldoztak passzióiknak, mint hatalmi törekvéseiknek.

Ezért mondott le annak idején a trónöröklésről is.

— Nem vagyok eléggé komoly arra, — mondta barátainak annak idején.

Es rárubázta fiára, Ferenc Károly hercegre a trónöröklést.

Fiatál hadaagykorában Sopronban egy alkalommal több ezredbeli tisztársával be-tért egy kávéháza. A szomszéd asztalnál honvédtisztek mulattak. Éppen a Kossuth-nóta járta, mikor belépett a királyi herceg és kísérete. Persze, zonnal abbahagyta a cigány a veszedelmes nótát.

— Sohse zavartassák magukat az urak. Hanem már inkább a Himnuszot játszassák.

Es amikor a cigány rázendített az Isten áld meg a magyarra, levette sikkáját és állva halgatta végig.

Vissza is hívták hamarosan Magyarországból.

*

Szenvedélyes lovas volt. Kitűnően ülte meg a paripát. Egy tiszti lovasverseny alkal-mával erőnek erejével részt akart venni egy gátversenyben.

— Ez nem való fenségedhez, — mon-dotta a szárnysegéde.

— Való, nem való, mit bánom én, ha jól esik, — volt a válasza.

Es csak nagyacchezen mondott le szán-dékáról.

*

Szerette a vidám embereket és mind-azokat, akiknek része lehetett kedvederítésében. Innen volt nagy vonzalma a színházhoz. Roppant szerette a színésznépet. Egy had-gyakorlat alkalmával valami vándor ripacs-társulat került a táborba. Amint meghallotta, nyomban ott marasztotta őket estére. Persze az előadás, amit hirtelenében produkáltak, nem volt valami magas színvonalu. A színé-szek nagy ambíciójukban még Hamletből is játszottak egy jelenetet. Ekkor mondta a királyi herceg azt a hamarosan szárnyra kelt monást.

— Vitakoznak azoc, hogy Shakespeare csakugyan Shakespeare volt e, vagy Verulami Bacon. No hát, el kellene most menniés meg-nézni a Shakespeare sírját. Ha megfordult benne erre a Hamlet előadásra, akkor csak-ugyan ő a nagy drámaíró.

Ottó főherceg temetése.

Tudósítónk jelenti, hogy Ottó főherceg temetésén a magyar kormány képviselőiben megjelentek: dr. Vekerle miniszterelnök, gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszter, Jekelfalussy honvédelmi miniszter, Zichy és Andrássy miniszterek.

KOZIGAZGATAS.

Ki vele! A belügyminiszter tegnap körrendeletileg értesítette ugy Hajdumegyét, mint Debrecen város törvényhatóságát, hogy Hillebrandt és Möller külföldi cég Gáro nevű árkivonatának behozatalát és elárusítását egyetértve a kereskedelmi és pénzügyi mi-nisztériummal, az egész országból kiiltotta.

A házipénztár átadása. Komáromy Antal házipénztárnoknak és Fráter József házipénztári ellenőrnek, kiket a legutóbbi közgyűlésen választottak meg, tegnap délelőtt adták át a városi házipénztárt. Az átadásnál jelen voltak Kovács József polgármester, dr. Dóczy Emil alügyész, Rousik Lajos főszám-vevő, Gyöffy Aladár és Szentesi János bizott-sági tagok.

Meghurcolt dohánygyári-igazgató.

Puskás fegyelmije.

Wanger osztálytanácsos Debrecenben.

A vizsgálat.

— Saját tudósítónktól. —

— november 2.

Debrecen társadalmának különböző kö-reiben napok óta élénk szóbeszéd tárgya azon végtelen sajnálatos hajsza, melynek éle a dohánygyár jelenlegi igazgatója ellen irányul. Ez a csunya hajsza nyilvánosságra egy röpv nyomán jutott, melyben Puskás igazgatót hallatlan vádakkal illetik, sőt nem állították családjéletének szentélyét is rágál-makkal felfordulni.

Ezen röpv a munkások bizonyos réte-geiben a vezetőség ellen irányuló mozgalom hü kifejezője. Érthetetlen okokból sztrájk-mozgalom keletkezett a munkások között, dacára annak, hogy helyzetük fölötébb kedvező, amit bizonyít az is, hogy nyugdíj-jogosultságuk van.

De nem is béremelésre irányult ez a mozgalom, hanem tisztán személyek, első-sorban az igazgató ellen. Első lépés a szóban forgó röpv kibocsátása volt, melynek mint a mai események mutatják mélyreható követ-kezményei lettek és lesznek. Es ezek a kö-vetkezmények nemcsak egyoldalulag a ve-zetőséget érintik, hanem nagy mértékben sújt-ják e a munkásokat is, különösen azokat, kik valamely uton-módon belefolytak a haj-szába.

Puskás fegyelmet kér.

Puskás Károly a röpv kibocsátása után, — mikor különben már ezer-számra forgott közkézen, — nyomban táviratilag fegyelmi vizsgálatot kért maga ellen felettes hatóságánál. Es minthogy a szórócedulák olyasmit is tartalmaztak, hogy a gyár munkásnőit házi dolgokra használja fel, jogtalanul a gyár fájával tüzelte saját lakásán, a munkásokkal hallatlanul gorombán bá-nik stb. — szigorú vizsgálatot kért ebben az ügyben is.

Wanger Debrecenben.

Wanger osztálytanácsos, a magyarországi dohánygyárak főfelügyelője személyesen jött le Debrecenbe a vizsgálat megejtése végett. Tegnap éjjel érkezett meg Budapestről a főfelügyelő és már ma kora reggel megkezdte a vizsgálatot. A vizsgálat eredménye még ismeretlen, de az már is megállapítható, hogy a felhozott vádak minden alapot nélkülöznek és ami belőlük meg is közelíti az igazságot, azok oly elenyészőek, hogy egyáltalában nem képezhetnek sérelmet pláne a munkások részéről. Így a fegyelmit megelőző vizsgálat Puskást minden valószínűség szerint rehabilitálni fogja és tisztázza azon vádak alól, melyeket ellene a röpiratban oly bőséggel szórtak.

A munkások helyzete.

A nagy energiával megindított vizsgálat természetesen még a legharciasabb munkásoknak is hamarosan kedvét szegte. Tartanak attól, hogy Debrecenben is a budapestihez hasonló állapotok fognak bekövetkezni. Budapesten az egyik dohánygyárban 500 munkást bocsátottak el ily természetű ügyből kifolyólag.

Különbö is régen tervezik a vezető körök, hogy új és teljesebb berendezkedés céljából mintegy két hónapra a debreceni gyárban az üzemet megszüntetik. Ha tehát, most a vizsgálat alkalmával érvényesülni akarna a munkásság terrorizmusa, igen könnyen megtörténhetik, hogy a gyárat bezárják, a munkások közül sokakat elbocsátanak és továbbra pedig az emberi erőket nagyrészt gépekkel pótolják.

A tiltakozás.

A röpirat aláírásaként ez a név szerepel „összmunkásság”. Mint azonban értesülünk, a munkások nagy része nem hogy nem értene egyet annak veszedelmes intencióival, hanem teljes tisztelettel és szeretettel veszik körül igazgatójukat. Ezek a munkások mindenekelőtt tiltakozni akartak az ellen, hogy a röpirat az összes munkások nevében beszél, de ez alighanem a mai események után elmarad; az igazság felderítését a vizsgálatra bízzák.

A rendőrség is nyomoz.

A röpirat ügye erősen foglalkoztatja a rendőrséget is. Puskás Károly ugyanis bűnvádi feljelentést tett a szerző ellen, mely ugyan még eddig ismeretlen, de a nagy erélyvel megindított nyomozás alighanem rövid időn belül kinyomozza a szerzőt, már is súlyos gyanúkok merültek fel bizonyos egyének ellen és a közeli napokban érdekes fordulat várható a különben sajnálatos ügyben.

NAPI HIREK.

Napról-napra.

— nov. 2.

Ha a színházban fátylatánc megy
S a fátyla meg nem jelenik,
Tisztelt rendőrség, ez mi legyen?
Ez Köpenick, ez Köpenick!

Ha eldörög a szerepben,
Hogy cigarettá éjjen itt,
S a polioáj eltiltja, az mi?
Ez Köpenick, ez Köpenick!

Dal, ének és szivarka éjjen
Vagy a hatás elcsöppenik!
S ha nincs láng polioáj fejében
Ez Köpenick, ez Köpenick!

* **Tanulmányut.** Dr. Varga Emil városi ker. tiszti orvos, a gyermekbetegségek szakorvosa, — a gyermekgyógyászat körében fölmerült újabb sebészi és belgyógyászati esetek (mint gerinc agy csapolás, — angolkór sebészi kezelése, gümőkór elleni oltások stb.) tanulmányozására 2 heti időtartamra a budapesti és bécsi gyermekkórházak látogatására végezt elutazott. Helyettese hivatalos és magán orvosi teendőiben dr. K. Szalay Béla tiszti orvos.

* **A lebontott „Szabadság”-szobor.** Tóth András ur, a kiváló szobrász a következőket tudatja velünk: A „Szabadság” tegnapi száma közli a Szabadság-szobor lebontása című újdonságot, melyben a többiek között ez áll: „Az a legnagyobb ironiája a sorsnak, hogy a szobrot Tóth Andrásnak kell lebontania”. A dologból csak annyi igaz, hogy a szabadság szinbolumát ledöntető urak megbízottja felkeresett és felszólított ezen bárbar-munka teljesítésére — de én határozottan kijelentettem, hogy ilyen hőhér-szerepre semmi kincsért sem vállalkozom... A tegnapi „Szabadság” hírei közt megjelent „Szabadság szobrunk mása Párisban” című közleményre is volna némi észrevetelem. Ugyanis Falquiere világhírű francia szoborművész háborút és nem szabadság szobrot ábrázoló óriási méretű szoborműve igenis áll a Ponthéonban és azt nem távolították el, azt magam is láttam és bámultam Párisban létemkor. Ellenben szén nagy műnek segédgipszmintáját semmisítették meg mintahogy legtöbb esetben minden ilyen nagyobb szabású segédgipszmintát helyszíne miatt megszórtak semmisíteni”. A kiváló művész helyreigazítását készséggel közölve, kijelentjük, hogy nincs szándékunkban őt most is szerényen folyóművészeti munkája közben kedvetleníteni.

* **Uj tiszti orvosok.** A Kolozsvárott október hó 14—16 ig tartott tiszti orvosi vizsgát Koruhäuser Samu dr. os. kir. ezredorvos és Sauerwald János honvédezzredorvos kitűnő sikerrel tette le.

* **A féláru vasuti menetjegy váltására** már kiállított aróképes évi igazolványok a jövő 1907-ik évre idejekorán leendő érvényesítésük végett a magy. kir. áll. államvasutak igazgatóságához (Budapest, VI. kerület, Andrásy ut 73. sz.) már folyó évi október hó 15-től kezdve beküldhetők, legkésőbb azonban december hó 31-ig okvetlenül beküldendők. Azoknak az igényjogsultaknak, kiknek a folyó évben aróképes évi igazolványuk még nem volt, a jövő 1907-ik évre azonban ily igazolványt szerezní kívánának, az igazolvány kiállítását ugyancsak a fent jelzett időben kell kérelmezniük. Különösen figyelmeztetnek az érdekeltek, hogy az igazolványok érvényesítése és az új igazolványok érvényesítése és az új igazolványok kiállításáért lerovandó 1 korona kezelési illeték a vonatkozó kérvénnyel egyidőben, de külön postautalvánnyal, melyen a pénz rendezetése világosan közlendő a m. kir. államvasutak központi pénztára címére (Budapest, VI. Andrásy ut 75. szám) küldjék be. Bélyegjegyek fizetés gyanánt el nem fogadtnak és a beküldőknek visszaküldendők. Pénz a folyamodvánnyal együtt nem küldendő be.

* **Kegyeletértés.** Lapunk egyik számában megírtuk, hogy az Emlék kertben volt Szabadság szobrot talpazatáról levették s egyselőre ott hagyták. A szobor oldalán levő kardot, mely a főkakkal egybe volt öntve, az őszhang kedvéért egy láncsal erősítették volt a főkakkhoz. Ezt a láncot ma éjjel valami lelketlen ember ellopta. — A rendőrség megindította az ügyben a nyomozást a hiaszták, hogy a kegyeletértő egyént méltóan meg fogja büntetni.

* **Tanári székfoglaló.** Szombaton e hó 3-án délelőtt 11 órakor tartja meg székfoglaló beszédét a debreceni jogakadémia új

tanácsa Tóth Károly dr. A székfoglalón a város képviselőiben Kovács József polgármester és Oláh Károly kulturtanácsnok is meg fog jelenni.

* **A Bambucey est** iránt, melyet derék vasutasaink a Bikában november hó 10-én rendeznek, társadalmunk előkelő köreiben az érdeklődés napról napra fokozódik. A páholyok jó része már is elő van jegyezve a még rendelkezésre álló páholyokra Lasz gallner Kálmán felügyelőnél az üzletvezetőség épületében lehet naponta 8 és 2 óra között előjegyezni. A kik tévedésből meghívót nem kaptak, sziveskedjenek a meghívókat székföld bizottság elnökéhez Hegyi János ellenőrhöz (pályaudvar) fordulni, ki is az igényeknek a legnagyobb készséggel fog eleget tenni. A 4, 3 és 2 koronás helyekre szóló jegyek, Tóth Béla gyógyszerárban november hó 1-étől kezdve kiválthatók.

* **A jogász és tisztviselők** társas vacsorája szombaton e hó 3-án este 8 órakor lesz, de nem, — a mint tervezve volt, az Angol Királynő éttermében, hanem a Dréher söresarnok virágtermében.

* **A Magyar Vádó egyesület és a hajdumegyei tanítók.** A hajdumegyei tanítók egyesületének debreceni járásköre ma, szombaton délután 3 órakor gyűlést tart a város háza tanácstermében. Főtárgya lesz dr. Barcsa János tanár felolvasása a magyar tanítóság társadalmi feladatairól és a magyar ipar védelméről. A felolvasásnak különös érdeket kölcsönöz az a körülmény, hogy a helybeli Magyar Védőegyesület elnöksége értesülve arról, hogy a tanítóegyesület figyelmé e fontos kérdésre kiterjed, értesítette a tanítóegyesület elnökségét, hogy a Magyar Védőegyesületnek több hölgy tagja meg fog jelenni a gyűlésen, hogy ezzel is viszonzza a tanítók buzgóságát. A felolvasás iránt érdeklődőket szivesen látja az egyesület.

* **Dohánybeváltás Debrecenben.** A kincstár értesítette a vármegyét, hogy Debrecen és a vármegye területéről a dohánytermelők termését december 10-től február 25-ig váltja be a debreceni dohánybeváltóhivatal.

* **Uj iparos segédek.** Az ipartestület előljáróságának tegnap megtartott ülésén a következő új segédek kaptak felszabaduló oklevelet: Háló Sándor kovács Sárka Margit női szabó, Nagy Zsuzsanna női szabó Horváth Sándor kerékgyártó, Nagy Lajos műszerész, Mészáros István csizmadia, Kurucz Lajos csizmadia, Szabó Béla bádós, Gornyai Sámuel asztalos, Bacsa Márton géplakatos, Villás Mihály mészáros, Harasztai Margit női szabó, Urai Klára női szabó, Kovács Zsuzsanna női szabó, Szoboszlai Mária női szabó, Törös István lakatos, Erdei Ferenc lakatos, Rác István cipész, Domján József géplakatos, Székely Géza géplakatos, Kozma Ferenc kőfaragó, Spira Géza falfaragó, Váradi Márton kerékgyártó, Felbab Iván papucos, Szabó István kárpitos, Bószörményi István szappanos, Schaf Gyula géplakatos, Erdős András cipész, Kozma József csizmadia, Bános József virslis.

* **A debreceni kereskedő ifjak dalköre** holnap, szombaton este tartja meg a Bika szálloda dísztermében, az igazán rémek műsor darabokból álló hangversenyét. A város művészetet kedvelő közönsége örömmel tapasztaljuk, siet ezen kedves és műélvezetben gazdagnak ígérkező estén részt venni. A belépő jegyek elkeltéből ítélve, nem fog sok üres hely maradni. Hangverseny után a tánc kedvelő fiatalság igénye is kielégítést nyer, amennyiben a Magyar táncverek zenekara mellett megkezdődik a tánc.

* **Égő erdők.** Kézdivásárhelyről írják: A város tulajdonát képező Kétág novii erdőségben nagy tűz pusztított. A tűzvész hat napig tartott és ötszáz holdnál nagyobb terület lett a lángok martalékává. A Lambény község tulajdonát képező Fövényes nevű erdő részben is nagy tűz volt, ugyszintén Kovászna erdejében is. Ez utóbbi tűzvész főleg a Deák, Vajna és Halász faipari cégeknek okozott jelentékeny kárt. A tűzek

valószínűleg gyújtogatásból eredtek és a szigorú erdőtörvényeknek tulajdonítják.

*** A tejhamisítások meggátolása** érdekében eddig követett hatósági eljárás annyiban mutatkozott hiányosnak és ennél fogva csekélyebb eredményűnek, hogy a hatóságok a tejhamisítások büntetésénél rend szerint csak a kiskereskedőkre (szatócsokra) alkalmazták a törvény szigorát, akik — amint a tapasztalat igazolta — legtöbb esetben ártatlanok, mert a tejet a fogyasztóknak úgy adják tovább, mint azt a termelőktől kapják. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara ez ügyben felterjesztést tett a kormányhoz, minek következtében a földművelésügyi miniszter rendelkezéssel utasította a hatóságokat, hogy a tejtermelőket, nagykereskedőket és szállítókat is ellenőrizzék és ne elégedjenek meg azzal, hogy a hamisított tej forgalomba hozását büntetik, hanem hivatalból állapítsák meg azt is, ki volt a hamisító.

*** A henteslegények sztrájkja.** Mint Bécsből jelentik, az összes hentesüzletek zárva vannak. A mesterek és a sztrájkoló henteslegények között egy miniszteri titkár közvetítésével tárgyalások folynak. A tegnapi vásárra 14,000 drb. magyar disznó érkezett, de a mesterek nem vásároltak. A mesterek közül egy hentesmester két darab disznót vásárolt, annak is a fejét betörték, úgy, hogy a mentőknek kellett elszállítani.

*** A zsidó pogromok intézői.** Pétervárról jelentik: Szombaton kezdték meg a pétervári munkásbizottság ellen indított per tárgyalását. A tárgyalásnak feltűnést keltő epizódja volt. Grusenbergről védő ugyanis bejelentette, hogy Lopusan volt estlandi kormányzó és rendőrfőnök egyik, 1906. jun. 27-én kelt levelének másolata van nála, amelyben Lopusin jelentést tesz Sztolipin minisztereknek a zsidók és a pétervári intelligencia ellen tavaly intézett pogromok szervezéséről, amelyet a hatóság emberei rendeztek. A törvényszék elnöke fölöslegesnek tartotta a level felolvasását, ehelyett azonban elrendelte Lopusin kihallgatását. A védő ezután kijelentette, hogy bizonyítékai vannak arra nézve is, hogy Raaskovszki rendőrfőnök pogromra való nyomtatott felhívásokat osztatott szét Dubrovinnal agitátorral, továbbá Gringgmittal, a „Ruzkija Vjedomoszli” szerkesztőjével, egy oreli kormányzósági tisztviselővel és a vilnai postamesterrel. Raaskovszkit egy cári határozat fölfüggesztette hivatalától, de a rendőrfőnök még heteken keresztül vezette az orosz rendőrség ügyeit.

*** Anyakönyvi hírek.** A mai nap folyamán a debreceni m. kir. anyakönyvi hivatalnál a következő születéseket, illetve halálos eseteket jelentették be: a) születések: Nagy Imre ev. ref. KISS Róza ev. ref. Mező Mihály róm. kath. Bujdosó Eszter ev. ref. b) elhalálozott: Gulácsi Julianna ev. ref. 3 hónapos korában és c) halva született Ármos N. róm. kath.

*** Dohányzó királynők.** Hogy a dohányzás mennyire szenvedélyévé vált az embereknek azt legjobban az mutatja, hogy a legszegényebb napszámostól a királyokig majdnem minden férfi rabja a szenvedélynek. Viktória királynő ugyan megtiltotta udvarában a dohányzást, de halála óta épp úgy elterjedt, mint uralkodása előtt. Hogy az uralkodók legjobbjai szeretnek dohányozni, az ismeretes. Tudjuk, hogy Vilmos császár cigarettázik. Egy cigarettájának előállítására csak tizenöt fillér, de mindamellett kitűnő minőségű. Eduard angol király öt percig sem tud ellenni nehéz havana szivarjai nélkül a királyunk is lelkes barátja a jól szelülő virginianak. Azonban, hogy az uralkodók feleségei is hódolnak a nikotin szenvedélynek, azt bizonyára kevesebben tudják. Pedig így van. A minap a londoni rendőrség kérdésre vont egy dohánykereskedőt, mert az magát az olasz anyakirálynő udvari szállítójának nevezte. A kereskedő azonban a rendőrség meglepetésére kimutatta, hogy tényleg szállít cigarettát a királynőnek. Margareta királynő nagyon is erős dohányos, az úgynevezett „láncdohányzó” közé tartozik, mert az elszívott cigarettával gyújt rá a következőre. De nemcsak Margareta királynő

kedveli a dohányzást. Az orosz anyacárnő, Mária Feodorovna, kézzel töltött, erősen illatosított cigarettát szív. Mária Krisztina özvegy királynő is, bár roppant egyszerű életmódot folytat, szeret dohányozni; az erős spanyol dohánynál azonban jobban kedveli a török dohányt. Osztózik vele e nézetben a szomszéd országnak. Portugáliának szépséges királynője, Mária Amália is. Carmen Sylva. Románia költői lelkületű királynője valóságos füstfelhőbe burkolózik, valahányszor iróasztalánál ülve dolgozik.

*** Öngyilkos kezelőtiszt.** Temesvári tudósítók jelentik, hogy ottan egy Harold Vilmos nevű kezelőtiszt ismeretlen okból, de a körülményekből ítélve szerelmi bánatában szolgálati fegyverével agyonlőtte magát.

*** Öngyilkosság bosszúból.** Magyar pécskáról vettük az alábbi borzalmas hírt. Katona György és Drug Ferenc udvarló leányok együtt udvaroltak egy leánynak. A leány választása Drug Ferencre esett s már az esküvő napját is kitűzték. Ez annyira elkeserítette Katonát, hogy tegnap éjjel rálesett s egy furkósbottal agyon ütötte Drugot. A csendőrség letartóztatta, de a megátalkodott gyilkos azt mondta, hogy nem fél a büntetéstől, mert vagy felmentik, vagy megszökök. Az ügyészség fogházába szállították.

*** Közlekedési akadémia Budapest.** Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter elhatározta, hogy Budapesten közlekedési akadémiát létesít. Ezzel szemben beszűnteti a postai, vasuti és hajózási szaktanfolyamokat.

*** A vonatról leesett.** Liptó-Szent-Miklósról írják: A Rákóczy temetés alkalmával a Kassáról Poprádra menő vonatról egy újonnan alkalmazott kalauz Tihány közelében leesett. A kassa-enderbergi vasut igazgatósága a nagy forgalom lebonyolítása végett régi kocsikat kölcsönzött, melyeken a jegyellenőrző kalauz kívül, a hátsón jár s midőn az új kalauz az egyik fülke ajtaját kinyitotta, az ajtóra alkalmazott tartókészülék elszakadt és a kalauz a vonatról leesett miközben súlyosan megsérült.

*** Rövid hírek.** A mai nap folyamán Vágó Sándor, Molnár Zsigmond, Ráczkai Gábor és Miklovits Gyula hely és foglalkozás nélküli egyéneket, valamint özvegy Kovács Antalné szül. Lengyel Mária nevű asszonyt kísérték be a rendőrséghez. — Előbbieket csavargásért, utóbbit pedig tiltott koldulásért fogják megbüntetni s majd illetőségi helyükre toloncoltatni.

*** Sipkavásár.** Bejött János a piacra és vett egy sipkát. Abban büszkélkedve halad és szivart szív szivarshivó szopókából. A közben jön a koma és meglátja János fején az ékességet.

— No, hogy vette koma? — kérdezi.

— Hát koma, — felel János — ez dérága vót. Egy forint husz piz.

— Nini — véli most már a koma — hisz azért a pizér nagyobb is vehetett volna kend! . . .

*** Rosszul lett az utcán.** Ma délután 10 óra tájban a Városház utcán levő zöldségpiacon egy asszony összeesett. Nagy néptömeg gyűlt össze a helyszínen s mivel valami komolyabb bajtól féltek a mentőket is kihívták. A mentők pár perc alatt ott is teremtek, de szerencsére nem akadt dolguk, mert az asszony magához tért s mielőtt kitért megállapíthatták volna, — eltávozott.

x Pörkölt és nyerskávó különlegességek kaphatók Főlegyházy János motorizem kávé pörköldéjében Piac és Miklós utca sarkán.

x Orvosi tekintélyek előszeretettel rendelik csúsz és közhányos betegek részére a híres király balzsamot, mert ez érdemeiben páratlan, már néhányszori bedörzsölés teljes gyógyulást idéz elő. Ára 2 korona. Kapható a készítő Grósz Nagy Ferenc gyógyszerésznél, — Debrecen Kossuth-utca „Arany egyszerű” gyógyszerár. 107—x 51.

x Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

Mikor még ulazgatott Sóvágó.

A fumei tanu.

Ujabb tanukihallgatások.

(Saját tudósítónktól.)

— nov. 2.

Érdekes körülményekkel bíró újabb tanukihallgatások és szembesítések folytak ma délután a vizsgálóbíróóság előtt. Annak idején jelentettük, hogy a Bőszörményben elkövetett bűnjelek újabb kihallgatásokat tettek szükségessé. A mai napra beidézve voltak azonkívül mindazon büdsszentmihályi lakosok, akiknél Sóvágó és bűntársai raklásokat követtek el.

Ezek, szó szerint Celler András és Virág Mátyás büdsszentmihályi lakosok határozottan sajátjuknak ismerték fel a Bőszörményben elkövetett bűnjelek nagyrészét, melyek vallo másuk szerint múlt év novemberében rabolták el tőlük a gazemberek.

Megérkezett vallomástételre Boros Ödönné, Celler F. András leánya is Fiuméből, Boros Ödönné s rablások odahaza, az apjánál tartózkodott. Az asszonyt szembesítették valamennyi cinkossal, így Sóvágóval is. Sóvágót minden kétséget kizárólag felismerte, hogy ő volt azon rablók egyike, akik hozzájuk betörték. Állítása szerint hárman voltak a rablók, de a másikat nem ismerheti, mivel teljesen be volt kormozva az arca. Alakjára nézve azt mondja, hogy az egyik rabló legjobban Gáspár Zsigához hasonlított és valószínűleg az is volt. Vallomására Boros Ödönné kész mag is esküdni.

Elővezették aztán H. Erdélyit, ki valószínűleg beismerő vallomást tett, ki az asszony előtt előadta, hogy náluk a rablást, ő, H. Erdélyi, Gáspár Zsiga és Sóvágó követte el. A vizsgálóbíró ezután, hogy teljes bizonyosságot szerezzen magának H. Erdélyi állításának valóságáról felszólította H. Erdélyit, hogy mondja el minő volt a feltört lakás fekvése, berendezése és butorzata. H. Erdélyi erre bámulatos memóriával elmondott mindent a legapróbb részletig. Ezek az asszony vallomása szerint csakugyan teljesen megfelelnek a valóságnak.

Ezek szerint a büdsszentmihályi rablás teljesen tisztázva lett. Vagyis ezt a vakmerő rablást Sóvágó, Gáspár és Erdélyi követtek el.

A hosszupályi rablások ügyében is történt tanukihallgatás. G. Kiss Imrét Hosszupályi egyik éjjeli őret hallgattak ki. Ez a Kiss Imre múlt év november 2-án észrevette, hogy az esteli vonattal a faluba érkezett Sóvágó két társával. Sóvágót, mint hírneves zsványt nagyon jól ismerte, éppen ezért igen aggodott, hogy valami betörés fog történni azon éjjel. Aggodalmát közölte is többekkel így az állomásfőnökkel is. Aggodalma valóra is vált még azon este álarcos rablók betörték Kende Ernő gyógyszerészhez.

G. Kiss Imre szintén felismerte Sóvágót, akinél különben még a régebbi időkben mint hetes szolgált, tehát állításához szó sem férhet. A másik rablót nem ismerte meg. Vallomására kész megesküdni.

Ezzel a kihallgatások e hétre be lettek fejezve, a jövő héten a legyilkolt Kovács özevegét és leányát hallgatják ki.

SZÍNHÁZ.

Műsor.

Nov. 3. Szombaton „Rabló” vigjáték (ujdonság.)

Nov. 4. Vasárnap d. u. „Smolen Tóni,” énekes bohózat.

Este: „Cserelányok”, operette (ujdonság.)

Koldus gróf. Az idei saison ezen kedves operettje került ma ismét színpadra, Jessie szerepében Fóthi Frida sokkal kiválóbb alakítást nyújtott, mint ezen szerep másik creálója Lónyai Piroksa, de a másik szerep változtatás már nem volt olyan szerencsés, a mennyiben Radó Anna gyengébbnek bizonyult, mint Vida Ilona, aki helyett Malonát játszotta. Ismét láttuk az Olivér nővéreket, akik az „Angol táncot” lejtették határozott sikkal és eleganciával. Zajos ovációban volt részük és így biztosra vehető, hogy a debreceni közönségnek rövid időn belül kedvencei lesznek. (Cor.)

A holnapi premier. K. Tóth Kálmánnak A „Rabló” című vigjátékát mutatja be holnap Zilaby társulata, a melyre a szereplők nagy gondjával készültek. A vigjáték rendezését Zilaby maga végezi és mindent elkövet, hogy az ujdonság fényes sikert arasson. Főszereplők: Szabó Irma, Arday Ida, Teranyi, Béke, Deésy, Árkosy, Bérczi stb.

Vasárnapi előadások. Vasárnap d. n. 3 órákor mérsékelt helyárral melletti színpadra kerül A Legvitézebb huszár operette fényes kiállításban, új jelmezekkel, a főszerepben Zilahynéval, kivül Fóthy Fridának van háls szerepe. Részt vesznek még az előadásban Radó Anna és Vida Ilona, a férfiak közül részt vesznek Polgár, Árkosy, Bay, Karscs, Szalai, Vadász, stb. — Este 7 és fél órákor Cserelányok operette ujdonság, itt először, fényes kiállításban, új jelmezekkel. Az operettben a társulat összes tagjai részt vesznek, kik közül különösen Fóthy Frida és Lónyai Piroksának van farsztó nehézs szerepe, részt vesznek még Radó Anna, Vida Ilona, Szakácsné, a férfiak közül, Árkosy, Polgár, Bay, Deésy stb. A 3-ik felvonásban az Olivér nővérek egy eredeti Chinai táncot mutatnak be.

TÁVIRATOK

Nagy vasuti szerencsétlenség.

Miskolc, nov. 2. A Fülekről jövő tehervonat nekiment egy másik hat kocsiából álló, tartalék mozdony által hirtelen tehervonatnak. Minden kocsi összezurdott; a vasuti alkalmazottak közül pedig 2 meghalt, egy súlyosan megsebesült.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, november 2.

Buzakinálat és vételkedv mérsékelt. Nyugodt irányzat mellett 22,000 métermázsza került forgalomba változatlan áron. Egyéb gabonanemek nyugodtak.

Idő: esős.

Buza októberre	14.84—86.
Buza áprillisa	13.14—16.
Rozs októberre	14.18—20.
Rozs áprillisa	10.28—30.
Zab októberre	26.30—30.
Zab áprillisa	—
Tengeri augusztusra	—
Tengeri szeptemberre	—
Tengeri 1907 májusra	—
Répe augusztusra	—

Szerkesztői-posta.

Ergo. Azt kérde tőlünk, hogy nem tartjuk-e erkölcselenségnek, ha a férfiú — különben özvegy ember — hirdetések útján keres magának élettársat. Nem akarjuk a kérdést frivol példával elűzni, mondván, hogy „a ki másodszor házassodik, az nem érdemi meg, hogy az első felesége meghalt”. Ami a hirdetőnek nem szokatlan útján keltehető házasságot illeti, hát azt nem tartjuk erkölcselenségnek, csak kissé modern és kissé

üzleties eljárásnak. Csak az eredmény legyen kielégítő és a kötető házasság ne legyen erkölcselenséget és akkor nem szükséges eszében tartania, hogy az ön házassága nem égben, hanem a kiadóhivatal irodájában kötöttet. „Minden jó, ha a vége jó” — ezt tessék szem előtt tartani.

Julius. Falán több szerencsése lesz júliusban, november nem látszik kedvezni pcétai vérájának. A felett, hogy közlünk-e tőle prózát, vagy nem, látatlanban nem ítéltetünk. Verseit e tekintetben nem biztatnak.

Városi Színház.

Bérlet 30. szám (C) Bérlet 30. szám (C)
Ma szombaton, 1906. évi november hó 3-án:
Ujdonság! Ujdonság!

A RABLÓ.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Könyves Tóth Kálmán. Rendező: Zilaby Gyula.

Holnap vasárnap, nov. hó 4 én két előadás:

Délután 3 órákor mérsékelt helyárral:

Smólen Tóni.

Énekes bohózat 3 felvonásban.

Este 7 $\frac{1}{2}$ órákor rendez helyárral:

A cserelányok.

Operette 3 felvonásban.

Ingatlanok forgalma

— nov. 2.

Dávid István és neje Szőke Eszter vesznek a debreceni 1922 sz. tjkvben foglalt 996 négyszögöl újkeri szőlő: Boros Györgyné Tóth Juliánától 6000 kor

Gyórfi Aladár és neje Tóth Ilona vesznek a debreceni 4388 sz. tjkben foglalt 3 hold

235 négyszögöl ujosztású földet özv. Szikszay Istvánnától 2000 kor.

Juhász János és neje Szekeres Róza vesznek a debreceni 7038 sz. tjkvben foglalt 100 négyszögöl csapókeri szőlőt Szekeres András és neje Kerek Erzsébetől 3400 kor.

Özv. Sallai Sándorné Tóth Zsuzsánna vesz a debreceni 1275 sz. tjkvben foglalt Nyil utca 135 sz. házat Zöld József és neje Kovács Amáliától 4800 kor.

Jenei Miklós vesz a debreceni 7386 sz. tjkvben foglalt 130 négyszögöl lítskerti földet Bagdi Mihály és neje Szilágyi Juliánától 5200 kor.

Jobbágy János és neje Gyulay Róza vesznek a debreceni 2819. sz. tjkvben foglalt 7 hold 1132 négyszögöl ujosztású földet Kovács Józsefné Nyilas Zsuzsánna és társaitól 4600 kor.

Bányai János és neje Talár Juliánna vesznek a debreceni 9178. sz. tjkvben foglalt 13 hold 1946 négyszögöl ujosztású földet Bátori Gábertől 19000 kor.

Geréby Pál vesz a debreceni 2603 sz. tjkvben foglalt 26 hold 1055 négyszögöl ujosztású földet Balogh István és neje Kovács Juliánától 8531 kor.

Szőlőoltvány Eladás.

A ki egészséges, oltó szép szőlőt akar, bizalommal forduljon

Vityé Miklós

lekiismeretesen vezetett oltványtelepéhez OS-CANADON (Toronto-magye) — a hó szőlőoltvány minőségű I. rendű fás, gyökeres és sima zöld itványok, bor- és esemegef-jok, valamint amerikai sima és gyökeres szőlőesszők, nemkülömben ugyans on fajok II. rendű osztályában a legolcsóbb árban kaphatók.

Szőlőoltványok külön e célra választott fajok. Faj és árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve

A számos elismerő-levél közül itten csak egy: Igen tisztelt Vityé ur! A f. év t. vasárnap által megkötött rendelés szőlőoltványokkal és amerikai oltványokkal nagyon megvagyok elégedve minden igyekezetem oda irányul, hogy szőlőoltványt. lépést ismerőseimnek s barátai. nak figyelmébe ajánlj. m. A jövő év tavaszán ismét óhajtok rendelni, minél fogva kérem szives. ed-jék árjegyzéké. nekem annak idején megküldeni, azonban már nem Abauj-Csécsbe, hanem Abauj-Szepsibe, mivel s f. év okt. 1-én oda költözöm át, o t. lévén megváltva.

Abauj-Csécs, 1906. szept. 14. Hazafias édvözléssel **Kádár István** jegyző.

— Élővirág, csokrok és koszorúk a legszolidabb áron. —

Az őszi idény beálltával ajánlom dusan felszerelt élővirág üzletemet.

Különösen felhívom a n. é. közönség figyelmét kora tavaszi nyitásra legválogatottabb fajú friss:

Jácint, Tulipán és más virág hagymáimat.

Allandóan nagy választékot tartok erőteljes **Pálmák**-ból és mindennemű **disz növények**ből.

Szives megtekintésre ajánlom kertészeti telepemet, ahol is mindenkor készséggel állok rendelkezésre.

Levágott és cserepes virágokból szintén nagyválasztékot tartok, melyekből **menyaszonyi, disz és mellesok-rokat**, valamint **sirkoszorukat** megrendelésre a legfinomabb izlés szerint készítik.

Helybeli, vagy vidéki megrendelések eszközölhetők a **Kossuth utcai** (Városház épület) üzletben, vagy kertészeti telepemen **Ferenc Jozsef ut 6. a.** Margit fürdővel szemben.

Kiváló tisztelettel

Paczelt János

kereskedelmi és műkertész.

Legfinomabb izlés és pontos kiszolgálás.

Kérlek rendezését és azokról tervezetet izlésesen készítik.

Ilyen még nem volt soha!!

Nyerhet

több százezer koronát

1, 2, 3 koronával! 441-80-8

Nem nyereség esetén

a pénze megtérül!

— Siessen tehát a —

SZERENCSÉBANK

Csapó-utca 11. számú irodájába,

(Sümeghy vaskereskedő házába.)

Huzás minden héten!

NYAVÁLYTÖRÉS!

Ki nyavalytörés, görcs és más ideges állapotba szenved, kérjen iratot. Ingyen és bérmentve kapható szabad „Mattyu gyógyszerár” által **Majna-Frankfurt.**

Zalai Márk tanár

három havi könyvviteli tanfolyama

felnőttek számára

november 3-án megnyílik,

Tandij 50 korona.

Beiratás

naponta 10-12 óráig. (Városi bérpalota 2. szám. III. kapu, 2. emelet.)

Prospektus kívánatra.

Aláírási felhívás.

A Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet

XI ik évtársulata megalakult s ez uton hívja fel Debrecen sz. kir. város közönségét az új évtársulatba való belépésre.

A *Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet* XI-ik évtársulata — az alapszabályok módosítása következtében — már **hat évre** alakul, miáltal a tagoknak lehetővé tétetik nagyobb kölcsönöket csekély heti befizetés mellett igénybe venni.

A szövetkezett tagjai **20 fillér heti törzsbetéteik** alapján **60 korona hitelt** tarthatnak igényt az alapszabályok feltételei értelmében, *jelzálogos kölcsönként* pedig ugyancsak **20 fillér heti törzsbetét** alapján **120 koronát** kaphatnak.

A *Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet* az elmúlt 10 év alatt

7 millió 600.000 korona hitelt folyósított

tagjai részére.

A szövetkezet tagjainak száma az 1906-ik évben belépett **1162** taggal **2801-re** szaporodott, akik **68000** törzsbetéttel segítik elő az intézet alapszabályszerű céljait.

A szövetkezet **kölcsönállománya a mai napon**

egy millió 382.808 korona

és a most kezdődő 6 éves évtársulat újabb erőt nyújt a tagok nagyobb hiteligényeinek kielégelésére.

A szövetkezet tagjai **20 filléres törzsbetéteket** fizetnek be **6 illetve 12 éven át**, a mely befizetésekkel könnyen és kényelmesen törlesztik a törzsbetéteknak megfelelőleg felvett kölcsönöket.

Minden 6 év leteltével az évtársulat felszámol és az évtársulat vagyona a tiszta haszonnal együtt a tagok között felosztatik.

A kölcsönök folyósításánál a *Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet* **nem szed információ díj és más címeken a kamatot drágító illetékeket**, hanem a pénzpiac kamat-viszonyaihoz képest a legmérsékeltőbb kamatlábat alkalmazza.

Az igazgatóság határozata értelmében az új évtársulatba belépő tagok már 1906 október 15-ikétől igényt tarthatnak kölcsönökre, a nélkül, hogy a folyó év elmult heteinek betétei levonásba hozatnának, vagy a felek mulasztási illetékkel terheltetnének.

Vidéki tagok befizetéseiket bérmentve, chequak útján teljesíthetik.

A XI ik évtársulatba való felvétel iránt jelentkezések az intézet hivatali helyiségében **Piac utca 83. sz. (Hartstein ház) alatt** teljesíthetők.

Kelt, Debreczenben 1906. évi október hó 12 én.

„POLGÁRI TAKARÉK- ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET” DEBRECZENBEN:

Rásó Gyula,
kir. tanácsos, elnök.

Dr. Freund Jenő,
ig. jegyző, jogtanácsos.

Katz Jakab,
alelnök, ügyv. igazgató.

Weszprémy Zoltán
Hajdúvármegye és Debrecen
város főispánja, alelnök.

A Debreczeni Ipar- és Kereskedelmi Bank

a takarékossgot elősegítendő

mindenkinek, ki betevőink sorába lépni hajlandó,

egy acélból készült, csinos

Takarék-gyűjtő szekrényeket

ad kölcsön, ha első betétként 5 koronát fizet be, mely összeg a betevő tulajdonát képezi és betéti könyvet kap róla és kamatozik.

A takaré- gyűjtő szekrényeket

zárva kézbesítjük feleinknek és csak egyedül mi nyithatjuk ki; szükséges tehát, **hogy havonként legalább egyszer elhozzák** azt hozzánk, hogy az összegyűlt legkisebb összegeket is átvegyük és kamatoztatás véget a betétkönyvbe bejegyezhessek.

Ha csak **20 fillért** becsusztat naponta a perselybe, csodálkozni fog, hogy mily összegre nő az rövid **5 év** alatt is. Tájékoztatásul szolgáljon a következő táblázat:

	Tőke	Kamat	Osszesen
20 fillér naponként 5 év alatt növekedik	365.—	37.98	402.08
4 " " 5 " " "	730.—	75.96	805.96
60 " " 5 " " "	1095.—	113.94	1208.94
80 " " 5 " " "	1460.—	151.92	1611.92
1 kor. " 5 " " "	1825.—	189.90	2014.90
2 " " 5 " " "	3650.—	370.80	4029.80

Kérjen tehát ily

Takarék-perselyt

a Debreczeni Ipar- és Kereskedelmi Banktól.

A perselyek az Iparbank kirakataiban láthatók.

**Magyar államvasutak
menetrendje.**

Debrecenből indul:		óra	perc
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	4	30
Budapest felé (gyorsvonat) —	reggel.	8	57
Budapest — Nagyvárad felé —	d. u.	8	30
Budapest — Nagyvárad felé —	este	10	35
Szatmár — M.-Sziget felé —	d. u.	4	—
Csak Szatmárig (gyorsvonat)	d. u.	6	55
Csak Szatmárig teher v. sz. sz.	este	8	24
Szatmár — M.-Sziget f. (gyorsv.)	d. u.	12	11
Miskolc — Kassa felé — — —	reggel	8	51
Miskolc — Kassa felé — — —	este	7	22
Szerencs — S.-A.-Ujhely Kassa f.	d. u.	4	25
m. á. vasúttól	reggel	5	35
vásártérről —	reggel	5	44
m. á. vasúttól	d. e.	8	09
vásártérről —	d. e.	8	16
E.-Boszormény	d. u.	11	11
E.-Sz.-Mihály	d. u.	11	20
felé	d. u.	4	34
m. á. vasúttól	d. u.	4	47
vásártérről —	este	7	—
m. á. vasúttól	este	7	07
vásártérről —	reggel	4	35
F.-Abony felé m. á. vasúttól	reggel	4	56
F.-Abony felé vásártérről —	d. u.	4	56
O.-Köcs—Polgár felé m. á. v.-tól	d. u.	5	16
O.-Köcs—Polgár felé vásártérről	reggel	9	35
Derecske—N.-Léta felé — —	d. u.	4	51
Derecske—N.-Léta felé — —			
Budapestre érkezik:			
A reggel 8 ó. 57 p.-kor ind. gy. v.	d. u.	1	50
A déli 12 ó. 05 p.-kor ind. sz. v.	este	6	40
Az este 10 ó. 31 p.-kor ind. sz. v.	reggel	5	45
A d. u. 4 ó. 46 p.-kor ind. sz. v.	este	9	35
Budapestről Debrecenbe indul:			
A d. u. 12 ó. 4 p.-kor érk. gy. v.	reggel	7	25
A d. u. 3 ó. 29 p.-kor érk. sz. v.	reggel	9	—
Az este 8 ó. 29 p.-kor érk. gy. v.	d. u.	2	35
Az éjjel 12 ó. 24 p.-kor érk. sz. v.	este	7	—
(P.-Ladányig gy. v. átszállással)	este	9	15
Debrecenbe érkezik:			
Budapest felől (személyvonat)	d. u.	8	29
Budapest—Nagyvárad f. gyors	este	6	48
Budapest—Nagyvárad felől —	éjjel	2	24
Budapest—Nagyvárad felől —	d. u.	8	29
Csak P.-Ladánytól — — —	reggel	7	46
Csak Szatmár felől — — —	reggel	8	46
Szatmár—M.-Sziget felől — —	d. u.	4	12
Csak M.-Sziget felől — — —	este	10	11
Szatmár felől — — — — —	este	6	40
Kassa—Miskolc felől — — — —	este	8	19
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs	d. e.	11	31
vásártérről —	reggel	7	33
m. á. vasúthoz	d. e.	7	40
vásártérről —	este	6	22
m. á. vasúthoz	este	6	28
vásártérről —	d. u.	8	29
m. á. vasúthoz	d. u.	8	35
F.-Abony felől vásártérről —	d. u.	7	44
F.-Abony felől m. á. vasúthoz	d. u.	7	54
O.-Köcs—Polgár felől vás. tér.	reggel	5	25
O.-Köcs—Polgár felől m. á. v.-hoz	reggel	5	35
Derecske—Nagy-Léta felől —	reggel	7	15
Derecske—Nagy-Léta felől —	d. u.	8	18

Legjobb szabásu
glace, svéd és szarvasbőr
keztyük
Schön Sándor
keztyü, kötszer és orvosi műszertárában
DEBRECEN,
Piac-u. 12. (Stenczinger-ház.)

Eladó házhelyek.

Vecsey-Bruckner-féle kegyes alapítvány folytán a debreceni ref. Egyház tulajdonát képező azon földterület, mely a hadházi-ut mentén az Apafy-utca és Ferencz József lovasági laktanya között fekszik, 300 négyszögöles házhelyekké földaraboltatván: e házhelyek mérségtel áron s igen kedvező részletfizetési feltételek mellett eladók.
Értekezhetni Márton Imre egyházi ügyvédnél Piac-u. 44. sz. alatt.
Debrecen, 1905. április 20.
A debreczeni ref. egyház küldöttsége.

Budapesten

Az egyetlen

Független

Ellenzéki

nagy napilap:

„AZ UJSÁG”

Előfizetési ára

Egész évre: 28 k.
Felévre: 14 „
Negyedévre: 7 „
Egy hónapra: 2 k. 40 f.

Gyönyörű ALBUM-ajándék karácsonyra AZ UJSÁG minden előfizetőjének kivétel nélkül!

Megrendelési cím: „AZ UJSÁG” kiadóhivatala,
Budapest, VII., Kerepesi-ut 54.

Férfi-, fiu- és gyermek-ruhák

legelőnyösebb bevásárlási forrása

Neumann M.

cs. és kir. udvari ruha szállító
Debrecen, Piac-utca 51. sz.
Magy. kir. főpostával szemben.